

Kolínske listy 41

Slovenský kresťanský občasník

August 2015

Tentoraz tu pôjde o tri témy: jedna obsahuje zlú správu (o Európe), jedna dobrú či aspoň nádejnú (o *Františkovi* a jeho encyklike *Laudatio Si*) a jedna špekulatívna sa točí okolo budúcnosti kresťanstva v post-kresťanskej spoločnosti na Západe či i globálne. Pravda, stále ide iba o pohľad starca tráviaceho zostávajúci mu čas surfovaním internetu v snahe pochopiť kam smeruje svet, na ktorý už nemôže mať sám vplyv. Prečo však svoje emigrantské myšlienky naďalej takto zverejňujem v slovenčine? Nuž teraz už sám neviem ...

Ešte toto. Ako som bol napísaný v *Kultúrnych listoch 40*, slovenskej situácie sa dotýkam iba okrajovo. Predsa som si však dovolil výnimku v *Cologne Letters 6*, kde som považoval za potrebné reagovať na, podľa mňa [povyšenecký](#), postoj Prof. *Tomáša Halíka* k slovenskému tradičnému katolicizmu, vyjadrený označením "[lidová Církev zvykově folkloristické zbožnosti](#)". Nevieť kto moju reakciu bude čítať, ešte menej kto so mnou bude súhlasiť, považoval som však za užitočné — a pre mňa aj ľahšie, keďže ide o dosť abstraktné veci — aby táto apologia a kritika bola napísaná v angličtine pre potenciálne väčšie publikum. [Nakoniec aj pre slovenskú generáciu, ktorá sa vymanila (či vymaní) z úzkej "československej" interpretácie svetových, vrátane katolíckych, danií, angličtina by už nemala byť problémom.]

Tri ťažko riešiteľné európske problémy

Mám samozrejme na mysli (nie nutne v tomto poradí dôležitosti či naliehavosti)

— pád ideálu "spoločného európskeho domu" *Michaila Gorbačova* v dôsledku agresívneho amerického (a potom aj ruského) a neohrabaného západoeurópskeho zásahu vlani do politickej krízy na Ukrajine,

— odstredivé (nacionalistické) sily v eurozóne (a EU) aj v dôsledku "gréckej eurokrízy",

— prist'ahovalci/utečenci (prevážne moslimi) v dôsledku "demokratickej" destabilizácie Afganistanu, Iraku, Líbie, Sýrie, Somálska, atď.

Ak som vývoj situácie nie celkom dobre odhadol [pred dvanástimi rokmi](#) (mal som byť jednoznačnejšie proti Americkej invázii v Iraku, keď Saddam už aj tak ležal na lopatkách) myslím že som [pred siedmimi rokmi](#) už lepšie odhadol čo nás čaká. A tieto riadky sú už len pokračovním toho čo som napísal v predchádzajúcich [Kolínskych listoch](#). Podobne to vidí i čínsky [Global Times](#).

Dnes — keď už zdá sa, že definitívne padol sen

Jána Pavla II o Európe dýchajúcej dvomi pľúcami — je podľa všetkého Rusko silne v defenzíve hospodárskej, hoci menej už politickej. Amerika nakoniec pochopila nepostrádateľnosť Ruska v rozmotávaní politického a vojenského kľbka na Strednom východe do ktorého sa zamotala. Takto vec vidia napríklad i z [Číny](#). Menej jasné je či toto pochopenie sa bude vzťahovať i na Obamovho nástupcu či nástupkyňu v roku 2017.

Zdá sa totiž, že sa USA a Rusko pomaly [dohovárajú nad hlavami EU](#) (po tom čo Rusko a Európu zatiahli do sebeškodiacich sankcií) aj čo sa týka riešenia ukrajinskej situácie, hociako tá je stále neprehľadná. Nemecko, konkrétne jeho kancelárku, by toto stavalo do nezávideniahodnej situácie ako dôsledok príliš ochotného nadradzovania v prístupe k Ukrajine amerických záujmov nad záujmami vlastnými, teda európskymi.

Napríklad [New York Times sa posmieva](#) z rozleptávajúcej sa Európy (pod nemeckým vedením), ktorej USA zahradili ekonomickú integráciu s bohatým na prírodné zdroje Ruskom. A, žiada sa dodať, rozbili Stredný východ a Severnú Afriku

odkiaľ sa do Európy valia život na mori riskujúci utečenci a privandrovalci, väčšinou pasívni ale i aktívni nositelia islamskej kultúry a náboženstva. O tom však neskôr.

Stále sa totiž ukazuje, že [George Friedman](#) má pravdu keď tvrdí ¹, že americká politika nie je namierená proti Rusku ako takému, a samozrejme ani proti EU, ale *proti hospodárskemu a eventuálne i politickému spojeniu Ruska s EU, konkrétne s Nemeckom*. Vari aj kultúrnemu? V ruskej histórii sa striedajú prevládajúce nálady slavianofílske s prozápadnými. Po ukrajinskom puči 22.2.2014 prevládli jasne tie prvé, nacionalistické. Po páde komunizmu to však nebolo tak, prevládali prozápadné sentimenty: napríklad druhé najväčšie ruské mesto nedostalo naspäť svoje ruské meno Petrograd, ale pôvodné, nemecky znejúce Sankt Petersburg, lebo v ruskej histórii prozápadné vzťahy a sympatie smerovali predovšetkým do Nemecka a Francúzska, nie Ameriky.

Ukrajina (a to nielen Donbas) naozaj strašne trpí za to, že sa dostala do situácie keď sa zriekla, — či bola prinútená sa zriecť — svojej historicky predurčenej role sprostredkovať medzi Ruskom a ostatnou Európou a dostala výmenou možnosť pomstiť sa Rusku za trištvrte storočia staré krivdy, hociako boli nebyvalých rozmerov (holodomor) tým že sa dala do služieb amerických geostrategických záujmov. Lebo, ako to kedysi povedal už *George Orwell*, “Najefektívnejší spôsob ako zničiť národ je poprieť a znehodnotiť im to ako sami chápu svoje dejiny” ² Že by to platilo i pre Slovákov s ich teóriou “tisícročného útlaku”?

Lebo sa zdá už byť jasné, že Putinova anexia Krymu (a podpora donbaským opolčencom/separatistom aby zabránil bojom o navrátenie Krymu) — hociako medzinárodne protiprávna, a kamuflážne vysvetľovaná Putinom ako vôľa obyvateľov Krymu — bola naozaj vyvolaná iba obavamami — ja by som veril, že oprávnenými — aby sa ruská vojenská námorná základňa v Sevastopole, predstavujúca ich jediný prístup k Čiernemu moru (a de facto jediný ruský nezamrzajúci prístav), nedostala do rúk NATO (de facto USA) ³. Veď ako by reagovali Američania ak by

sa Nemecko obrátilo napr. k Číne tak, že by bola ohrozená ich letecká základňa v Ramstein?

Alebo zostrel MH17 zrejme separatistami, či kto obsluhoval ten osudný BUK, v dôsledku hrubého omylu. Teraz sa mal organizovať medzinárodný *tribunál*, namiesto toho aby sa [vyšetрили okolnosti zostreľu](#), predovšetkým prečo bolo civilné lietadlo púšťané do vzdušného priestoru kde sa bojovalo, kde Porošenko bombardoval de facto svoje obyvateľstvo, (podobne ako sýrsky *Assad* a teraz turecký *Erdogan*) a napadnutí sa bránili protiletadlovými raketami dodanými z Ruska. Separatisti, hociako nemožno súhlasiť s ich akciami prinášajúcimi utrpenie obyvateľstvu, nie sú *teroristi*, ktorí *úmyselne* organizujú útoky na civilov.

Bohužiaľ však nielen Porošenkova a Jaceňukova propaganda hovoria o “teroristoch”, ale aj tam, kde by sa to nečakalo, sa hovorí o “[vojnovom zločincovi Putinovi](#)”, ktorý *nariadil* toto zostrelenie. Takéto ľahkovážne označovanie politických oponentov znevažuje obeť — miliónové v minulom a stotisícové v tomto storočí — skutočných vojnových zločínov. Okrem toho to ľuďom mojej generácie musí pripomínať roky päťdesiate minulého storočia, keď sa v Československu hovorilo o “amerických imperialistoch”, “krvavom psovi Titovi”, “klérofašistoch” atď, keď aj “vojnovým zločincem” bol kde-kto. ⁴

Tak očividne jednostranné ako za stalinizmu západné médiá, samozrejme nie sú, no spravodajskú zaujatosť možno už pozorovať i u, človek by povedal seriózných, médií. Napríklad [článok o stretnutí Putina s pápežom](#) má nadpis “Pápež František nástojal na Putinovi aby sa úprimne snažil o mier na Ukrajine”, ale z textu sa iba dozvedáme, že podľa pápežovho hovorcu *FredERICA Lombardiho SJ* “obaja súhlasili, že všetky strany musia dodržať minské dohovory”, teda nič o pápežovom jednostrannom urgovaní. Ostatne

Russians, and an attempt by its enemies to shut down that corridor would have to be addressed by Russian naval forces. ... The Bosphorus is the only passage from the Black Sea to the Mediterranean. For the Russians, this is a critical trade route and the only means for Russian ships passing into the Mediterranean.” <https://www.stratfor.com/weekly/turkish-enigma?>

¹ The most dangerous potential alliance, from the perspective of the United States, was considered to be an alliance between Russia and Germany. This would be an alliance of German technology and capital with Russian natural and human resources.

² The most effective way to destroy people is to deny and obliterate their own understanding of their history.

³ “The Black Sea is a vital corridor for trade by the

⁴ Jedna smutná ukážka: “Bohužiaľ, čiernobiele a primitívne predstavy o skazenom Západe nájdeme aj u katolíckych ultras, ktorí niekedy klesli až k otvorenej podpore vojnového zločínca Putina.” Nuž je pravdou, že u “katolíckych ultras” možno nájsť čiernobiele predstavy o Západe. Je však tiež pravdou to, že iba u “ultras” opačnej orientácie — väčšinou nie katolíkov (zrejme s výnimkou [autora vyššie uvedeného citátu](#)) — možno nájsť takéto označovanie politického protivníka zločincem.

František už inde bol vyjadril svoje sklamanie a smútok nad vybičovanou rozhašterenosťou týchto dvoch tradične kresťanských národov (pozri i predošlé *Kolínske listy*).

Súhrnom, mám dojem, že Putin ⁵ už prestal kurižovať Nemecko a EU lebo uznal, že to nemá zmysel — aj o osude Európy musí jednať iba s USA. Napriek tomu [ešte stále vraví](#), “pre nás to (t.j. Európa) nie je šachovnica alebo pole geopolitických hier — je to náš dom a spoločne chceme, aby v tomto dome panoval klud, dostatok, aby v ňom nebolo miesta pre extrémizmus a snahy zabezpečiť svoje záujmy na úkor druhých.” Pravdou však je, že Gorbačovov európsky dom, ktorý [dodávka presadzoval aj Putin](#), bol už pre Rusko nahradený domom eurázijským ([BRICS](#), *Eurasian Economic Union*, [Eurasian Military Alliance](#), atď). Pre EU to znamená — ako to ktosi trefne napísal — že Rusko tak aj naďalej zostáva súčasťou európskej politiky avšak už nie ako partner ale ako problém.

Druhý problém — či skôr Damoklov meč — visiaci nad Európou sa týka ekonomických a finančných faktorov, ktoré pracujú odstredivo nielen v eurozóne, hoci predovšetkým tam, ale v celej EU. Totiž tak ako v roku 2008 vznikla finančná kríza lebo americké banky nezodpovedne požičiavali stotisíckam nezodpovedných rádoby majiteľov domov, európska finančná kríza tiež vznikla z toho, že banky — *Goldman Sachs*, ale aj nemecké a francúzske — nezodpovedne požičiavali niekoľkým nezodpovedným európskym štátom predovšetkým Grécku. Tak nielen zadlžené štáty, ale aj banky (a štáty eurozóny, ktoré sa zaručili) sú v nezávideniahodnej situácii, ktorú ktosi vyjadril ako “Ak banke dlhujem stotisíc, mám problém ja, ak dlhujem sto miliónov, má problém (predovšetkým) banka.”

Toto sa stalo veľmi očividným po nedávnej gréckej kríze, presnejšie po nedávnej dočasnej kulminácii trvalej gréckej krízy, z ktorej východisko nie je v dohľade. Ani ho, myslím, ani ten najväčší finančný odborník, ani ten kto navrhuje krkolomné riešenia, nevidí. Iba v jednom sa zhodnú všetci, odborníci i neodborníci: Grécko sa nikdy nemalo stať členom eurozóny.

Naviac, aj tu je tlak z USA, či už z pozadia po politickej línii (Grécko je samo o sebe pre nich

⁵ Podľa nezávislého *Levada Institute*, [jeho popularita vzrástla](#) zo 65% pred vstupom USA do ukrajinskej krízy na terajších 89%, pričom tých 11% patrí nie prozápadným, ale nacionalistom a komunistom.

dôležité ako člen NATO, hlavne ale aj pre jeho geostrategickú polohu), alebo otvorený skrze *Medzinárodný menový fond* (Mme *Christine Lagarde*), ktorý de facto ovládajú oni. Keďže moje znalosti vo veciach bankovníctva a finančného riadenia štátov, sú viac ako nedostatočné, obmedzil by som sa tu už iba na suché konštatovanie, že Grécku bolo vnútené riešenie, v ktorého čom len dočasnú účinnosť neveria ani tí, ktorí podmienky dohody vymysleli, ani tí ktorí ju museli podpísať.

Tretí problém, a podľa niektorých ukazateľov najväčší, v podstate neriešiteľný, je problém s utečencami, azyllantmi, imigrantmi, ktorí sa hrnú do Európy. Samozrejme, najhoršie na celej veci je *počet* — vraj 800 000 iba pre Nemecko a iba tento rok (preto porovnanie s tým, ako sme my utekali krivkú) bez výhliadok, že by sa tento príval v blízkej budúcnosti zastavil či aspoň zmiernil.⁶

Tento problém má dôsledky ako krátkodobé tak aj dlhodobé.

Krátkodobé problémy sú s ubytovaním, s prijatím u homogenného obyvateľstva, ktoré má oveľa menej skúseností (predovšetkým národy z bývalej sovietskej sféry) ako napríklad USA, Austrália, Kanada, s národnostnou, náboženskou a kultúrnou rôznorodosťou ich spoločností. K tomuto prístupujú obavy, azda i oprávnené, že medzi prisťahovalcami sú či budú i kriminálne živly, či už úmyselne vpašovaní (islamistickí fanatici), alebo v zúfalstve na sklamané očakávania reagujúci mladiství (napríklad v *Calais* pri vchode do Eurotunelu). Ostatne, islamistických fanaticov, navrátilcov do rodnej európskej krajiny, zocelených v bojoch v *Islamskom štáte* (IS) sa boja nielen v EU, ale aj v Rusku, kde ide hlavne o vycestovaných a navrátilých Ččencov. Takže aj z tohoto hľadiska je škoda, že EU nemôže s Ruskom ťahať za jeden povraz.

Dlhodobé problémy sú spojené so schopnosťou prisťahovalcov integrovať sa. Tu dôležitým pozitívnym faktorom sú vzdelanosť či odborná kvalita

⁶ V šesťdesiatych rokoch mala Austrália strach z chudobných Číňanov, milióny rodín prichádzajúcich na malých džunkách, proti ktorým sa nemožno brániť vojensky. Preto keď o pár desaťročí konkurencia z Číny a Juho-východnej Ázie likvidovala textilný priemysel vo Viktórii, mnohí vraveli, nevádi, buďme radi, že sa uživia doma, namiesto toho aby hľadali lepší život tu (pravda, Austráliu nezavalili milióny chudobných Číňanov; dnes čínski milionári, skupujú a ženú hore austrálskych nemovitostí). **Austrálska nočná mora** (nightmare) **spred pol storočia sa stala európskou realitou.**

fikovanosť, vek (a bodaj by aj kresťanské náboženstvo). Negatívnym faktorom, teda hlavnou prekážkou, sú príliš nerealistické očakávania u utečencov, hlavne ale ich odlišná kultúra založená na príliš odlišnom náboženstve (islam, aj keď dôsledky tohoto faktoru EU nedomýšľa lebo ide o politicky nekorektné tabu). Európski sekularisti, ktorí kresťanstvo ako náboženstvo už *de facto* väčšinou zatlačili do súkromia, si naivne dôverujú, že si podobne poradia i s islamom.

Napriek tomuto všetkému tu pristupuje to, čo by som nazval **kresťanským imperatívom: príkaz pomáhať každému kto je v núdzi**: Každému kto uteká z rozbombardovanej vlasti, či pre politické prenasledovania, každému kto si v starej vlasti už ináč nevie zaistiť život pre seba a rodinu (či už ho táto sprevádza alebo nie, vrátane rodiny, ktorú si mladí utečenci ešte len chcú založiť). A vôbec každému kto prichádza s dobrým úmyslom aj keď s nerealistickými predstavami.

Menoval som tu rozličné možné kategórie. Toto rozlišovanie však platí iba pre úrady poskytujúce azyl či inú pomoc, prípadne vyhostenie, teda tých ktorí nesú politickú či hospodársku zodpovednosť za tú ktorú európsku krajinu či EU. Takéto rozlišovanie na vhodných a nevhodných utečencov by však nemalo hrať primárnu rolu u súkromníkov či v dobrovoľných výpomocných zoskupeniach napríklad cirkevných a myslím ani nehrá. Hovorím o kresťanoch, ale vieme, že sa týmto imperatívom riadia i mnohí nekresťania, či tí ktorí svoju vieru stratili alebo aj nikdy nemali. Vieme, že aj títo pomáhateľa jedajú *de facto* pod vplyvom kresťanskej morálnej kultúry, aj keď sú často neradi ak sa im to pripomína.

Tento imperatív platí aj keď si pritom uvedomujeme, že vlastne napomáhame prenikaniu inej, najčastejšie islamskej kultúry, na úkor našej tradične kresťanskej. Lebo ak aj utečenci, ktorým sa dostalo tejto pomoci sú za to vďační, vieme, zo skúseností napríklad vo Francúzsku a Británii, že to nemusí platiť o ich deťoch a vnukoch, ak si začnú uvedomovať svoje "civilizačné poslanie islamu". Azda by som tu mal zdôrazniť, že hovorím o utečencoch či prisťahovalcoch ktorí sú v núdzi, čo je iste ich väčšina hoci je ťažké rozoznať kto neprichádza v núdzi ale už v uvedomenej službe tomuto poslaniu, alebo dokonca s explicitne kriminálnymi úmyslami.

Nemala by platiť ani výhovorka, že ja, moja krajina, nie je na vine, že títo chudáci utekajú zo svojej vlasti, nech im pomáhajú tí, čo to zapríčinili, tí čo kopli do toho islamského mraveniska,

ktoré sa teraz rozlieza aj po celej Európe. Nuž je ťažké určiť pôvodný impulz, ktorý viedol k tomu, že sa s týmito chudákmi roztrhlo vreco, ale jedným kandidátom je určite prepadnutie Iraku v roku 2003⁷, ako dôsledok toho, čo Obama nedávno charakterizoval ako (*neocon*) *mindset*.

Dnes vieme o čo rozumnejšie s Irakom zaobchádzil v roku 1991 *George Bush senior* než jeho syn o 12 rokov neskôr keď štáty EU, konkrétne Nemecko a Francúzsko, odmietli podporiť irackú inváziu. Štáty bývalej sovietskej sféry, vtedy ešte len kandidáti na prijatie do EU, ju však podporili, "[premárnili dobrú príležitosť mlčať](#)" ako to trefne vyjadril vtedajší francúzsky prezident *Jacques Chirac*.

Vari už vtedy predpokladali, že americká podpora pre ich prijatie do EU je dôležitejšia ako podpora Nemecka a Francúzska? Vari už v príprave na funkciu amerického klína medzi "starou Európou" a jej východnou časťou ako sa to ukázalo počas ukrajinskej krízy? A pritom tieto štáty — vrátane Česka, Slovenska, Maďarska — najviac nariekajú nad privalom utečencov nepripúšťajúc, že oni sami, ich vlády, prispeli, aj keď iba okrajovo a nepriamo, k vývoju tejto situácie na Strednom východe a v Severnej Afrike.

Tak či tak, [Európa sa mení k nepoznaniu](#). Treba si na to zvykať aj keď je ťažké predpovedať kto bude mať na tom viac zásluhu, islam či sekularizmus, že Európa, aspoň tá "stará", západná, celkom stratí svoj tradične kresťanský charakter.

K tomu to asi smeruje aj keď sa naša generácia konečných dôsledkov už nedožije. Ostáva iba príklad Sv. Augustína [o ktorom som písal pred 12 rokmi](#). On, hoci kultúrne príslušník rozkladajúceho sa starého sveta (Ríma), nenariekal s jeho civilizovanými príslušníkmi nad jeho zánikom, ale ani škodoradostne nejasal s novými barbarmi (dnes muslimami či ateistami). Jeho nostalgia za starým a obavy z nového boli akoby posvätené jeho kresťanstvom. Takto sa nostalgia stáva úctou k tradíciám a obavy vierou, že Ten kto utíšil búrku na mori utíši aj našu kultúrnu búrku.

⁷ Keď po 11. septembri 2001 bolo celé USA (aj celý svet) zjednotené za ním, [vyzýval George W. Bush do vojny](#) proti "ose zla" — Irak, Irán, Severná Kórea — štátom, ktoré s 11. septembrom nemali nič do činenia. Potom presvedčil Kongress na schálenie invázie Iraku aby ho zbavil zbraní hromadného ničenia, ktoré vôbec nemal. Výsledok: 4500 mŕtvych a 35000 zranených Američanov, jeden bilión dolárov utopených, 100000 mŕtvych Iračanov, pol miliona vdov a sirôt, krajina spustošená a celý Stredný východ zaplavený vojnou a krviprelieváním.

“Christianity” a “Christendom”

V slovenčine oba tieto termíny sa prekladajú ako kresťanstvo a aj ja som bol najprv zarazený, keď som narazil na knihu “The End of Christendom”, (teda Koniec kresťanstva?).⁸ Autorom je známy (konzervatívny) spisovateľ a reportér *Malcom Muggeridge*⁹.

Zhruba povedané, *Christianity* je kresťanstvo ako náboženstvo, zatiaľčo *Christendom* sa vzťahuje na kultúru a jej nositeľov, teda spoločnosť, štáty v ktorej je kresťanské náboženstvo dominantným svetonázorovým, obzvlášť morálnym, ukazateľom.

Christendom teda charakterizovalo po stáročia kultúrny a politický Západ (v širšom slova zmysle, teda vrátane ortodoxného východu), čo však už dlho nie je samozrejme pravda. Ako to *Muggeridge* vyjadril: Kristus povedal, že jeho kráľovstvo nie je z tohoto sveta; na druhej strane však *Christendom* je z tohoto sveta a, ako každý iný ľudský výtvor, podlieha skaze a spustnutiu.

Európske národy (a USA, Austrália, Kanada) kedysi kresťanské patria síce ešte formálne ku *Christendom* (viac ako k islamskej či inej kultúre/civilizácii), ale dominantnou svetonázorovou a morálnou orientáciou je už stále viac *sekulárny humanizmus*, ktorý sa vyvinul v rámci *Christendom* ako “v hriechu splodený potomok” kresťanstva, (preto aj jeho “DNA” má veľa spoločné s kresťanským “DNA”).

Tento post-kresťanský Západ je však nestabilný a ľahko môže zdegenerovať do akejsi totalitnej (protikresťanskej) formy, dokonca v globálnych rozmeroch presahujúcich klasický Západ (*New World Order?*), kde nie iba sekulárny humanizmus, ale jeho extrémna forma *sekularizmus* ako pseudonáboženstvo, bude dominovať či dokonca diktovať pravidlá správania a postupne i “politicky korektného” myslenia.

⁸ William B Eerdman Co (1980)

⁹ Pôvodne komunistický symaptizant *Muggeridge* odcestoval v roku 1932 do Moskvy ako korešpondent *The Manchester Guardian*. Postupne však zažíval sklamanie a tak sa rozhodol vyšetrovať správy o ukrajinskom hladomore, ktorým málokto na Západe chcel veriť. Svoje reportáže posielal von tajne, vyhnúť sa tak cenzúre, a má vari hlavnú zásluhu na tom že svet nakoniec poznal pravdu. Pôvodne agnostik, svoje obrátenie na kresťanstvo zahlásil v roku 1969 v bestselleri “Jesus Rediscovered” (Ježiš znovuobjavený). Stal sa radikálnym kritikom (študentského) hnutia 1968 a v roku 1982, ako 79 ročný, bol prijatý do katolíckej cirkvi.

Dobrym príkladom tohoto už v roku 2004 bol prípad *Rocco Buttiglione*ho, katolíka a univerzitného profesora, navrhnutého na post eurokomisára pre vnútro a spravodlivosť. Keď chceli vedieť jeho názory na homosexualitu poukázal na jasný rozdiel medzi tým čo je hriech (pojmem, ktorý nedáva zmysel pre sekularistu) a čo trestný čin. Doslova:

Môžem si myslieť, že homosexuálny akt je hriech, ale toto nemá vplyv na politiku, iba ak by som povedal, že tento akt je trestným činom. Štát nemá právo strkať nos do týchto vecí a nikoho nemôže diskriminovať na základe toho, že má homosexuálnu orientáciu ... toto vyplýva z Charty ľudských práv, toto stojí v Ústave a ja som prisahal, že budem brániť túto ústavu.

Jeho odborné kvalifikácie však nestačili (ako kedysi pri kádrovacích pohovoroch). *Buttiglione* bol nevhodný iba preto, lebo bol katolík. Ak by bol homosexuál, asi by mal predpovedateľné názory na homosexualitu, ale bol by preto nevhodný na túto funkciu eurokomisára?

Podrobnejšie som o tom písal v článku [Buttiglione and the spectre of secularism in the EU](#) ešte v roku 2004; zrejme sekularisticky naladená redaktorka tomu však dala [zosmiešňujúci názov](#).¹⁰

Samozrejme, proti tomuto vývoju k protináboženským kádrovacím či iným extrémom sú nie iba kresťania, ale aj moslimi, aj keď ich prístup k ateizmu sa podobá skôr kresťanskému zo Stredoveku. Sem patrí miešanie nemorálneho s nelegálnym, či hriechu s trestným činom, proti ktorému márne vystríhal *Buttiglione*. Alebo aj presadzovanie do litery zákona rôznych “práv” o ktorých pred pár rokmi nik ani nepočul.

Kresťania môžu, vlastne by mali, brániť zdegenerovaniu spoločnosti do takéhoto sekularistického extrému. Musia si ale uvedomiť, že *návrat ku Christendom je už nemožný*, aj keď sa to tak môže zdať tam, kde sekularizačný proces ešte nepostúpil ďaleko, alebo islam ešte nestihol vyplniť náboženské vakuum vzniklé radikálnou sekularizáciou. V katolíckom kontexte tých ktorí akoby verili v návrat ku *Christendom* charakterizujú nielen sfanatizovaní kriklúni à la [Michael Voris](#), ale aj mnohí dobromyselní konzervatívci, vrátane z vysokej cirkevnej hierarchie.

¹⁰ Mimo chodom, levov pripomína aj *Vladimír Palko*, (“Levy prichádzajú”, Michala Vaška, 2012), nie však sarkasticky a aj prístup k problematike kresťana v post-kresťanskej spoločnosti je trochu iný, než môj.

Podľa môjho názoru, o čo sa kresťania, spolu s inými dobrej vôle, musia predovšetkým snažiť je *vytvorenie podmienok pre fair play* kde kresťania majú rovnaké práva (už nie privilégia) ako sekulárni (ateistickí či nábožensky apatickí) humanisti a príslušníci iných náboženstiev (v Európe predovšetkým moslimi). Opakujem, v tejto snahe treba spolupracovať so sekulárnymi humanistami (ateistami) zo smyslom pre *fair play* (aj takí sú medzi nimi) ako aj s inými, hoci u islamu je ťažké nájsť činiteľov schopných viesť dialóg s kresťanmi a sekulárnymi humanistami “na rovnakej výške očí”.

Sem predovšetkým patrí argumentácia proti snahám sekularistov vytlačiť náboženstvo, obzvlášť kresťanské, z verejnej do súkromnej sféry, lebo svetonázorové vakuum neexistuje a nie je *fair* aby verejnú sféru obsadzoval iba jeden svetonázorový smer (sekulárne humanistický).

Akými ideami či ideálom sveta, v ktorom nedominuje, nediktuje žiadna svetonázorová orientácia sa riadiť v takomto boji o *fair play*? Reprezentatívnymi podľa môjho názoru sú *Charles Taylor*ova katolícka a *Jürgen Habermas*ova ateistická pozícia, ktoré si, myslím, nie veľmi odporujú. Taylor rozoberá situáciu v knihe “[A Secular Age](#)” (Sekulárny vek) a s jeho analýzou a návrhmi súhlasia i mnohí sekularisti dobrej vôle. O Habermasovej “[Die Dialektik der Säkularisierung](#)” (Dialektika sekularizácie), anglický preklad “[Notes on a post-secular society](#)” (Poznámky o postsekulárnej spoločnosti), som podrobne referoval v *Kolínskych listoch 25*. Azda sa tu oplatí spomenúť aj “The Responsible Society”, Regina Ryan Books, 1977 (slovenský preklad “Zodpovedná spoločnosť”, Americká základina Svetového kongresu Slovákov, 1983), autori *Štefan Roman* a *Eugen Loeb*, aj keď sa mi to vtedy zdalo ako príliš utopistická, aj keď sympatická, vízia.

Toto nástojanie na dodržiavanie *fair play* medzi súťažiacimi “svetonázorovými orientáciami” môže prebiehať paralelne s evanjelizáciou ale *tieto dve veci si neslobodno pliesť*, hoci sa to bohužiaľ často stáva u prihorlivých bojovníkov za kresťanské hodnoty aj keď ide o také hodnoty, ktoré prijímajú, či mohli by prijať ak by sme správne argumentovali, aj príslušníci iných náboženstiev či prívrženci sekulárneho humanizmu.

Pod správnym argumentovaním tu rozumiem nemiešať, ak len to sama téma absolutne nevyžaduje, do toho kresťanskú vieru, neargumentovať z pozície sv. Písma či dokonca učenia Cirkvi. Lebo tým pádom automaticky odcudzíme aj ne-

katolíkov, ktorí by v danej veci s nami aj súhlasili: porovnaj vyššie spomenutú biologickú metaforu o DNA znakoch, hodnotách (samozrejme nie všetkých), ktoré sekulárni humanisti zdedili po kresťanoch.

Takéhoto kontraproduktívneho miešania evanjelizácie (presvedčovania o prednostiach kresťanských hodnôt) do argumentovania pre *fair play* prístupu ku kresťanstvu a kresťanom, sa najčastejšie dopúšťajú tí, ktorí nepochopili rozdiel medzi *Christianity* a *Christendom*.

To samozrejme neznamená, že by kresťania nemali evanjelizovať, ide iba o to ako a v akom kontexte (je napríklad rozdiel či sa to robí pri osobnom kontakte alebo verejnými prevolávaniami), lebo mnohí sekulárni humanisti sú veľmi citliví na proselytizmus.

Dost' však teórie, pokúsím sa ilustrovať o čo mi ide na konkrétnych príkladoch. Dnes je tlak sekularistov predovšetkým po linke rodovej ideológie [Judith Butler](#), ktorého aktuálnou odnožou je rozšírenie definície (a následné legalizovanie) manželstva na osoby rovnajého pohlavia: SSM (*Same sex marriage*, po nemecky *Homoebe*), o čom pred pár desaťročiami nesníval ani ten najväčší homo-sekularista. Ako mnohé originálne — v dobrom či zlom — nápady, vyšlo toto z Ameriky. Odtiaľ prichádza aj najhlúpejšia, emóciami vybičovaná (a kontraproduktívna) opozícia, bohužiaľ vrátane od niektorých katolíckych aktivistov).

V jednej online [diskusii](#) som napísal:

Pre katolíka, aspoň v teórii, jestvujú tri pojmy alebo skôr spôsoby nazerania na *manželstvo*:
 (a) ako sviatosť,
 (b) ako civilná legálna zmluva,
 (c) ako sociologický pojem, ktorého užitočnosť — a prípadné predpovede o dlhodobých dôsledkoch opustenia jeho tradičného chápania — sa má diskutovať v kontexte sociológie a psychológie.

Rozdiel: Cikev (cirkevné právo)

(a) *rozobduje* o manželstve ako sviatosti;

(b) *nemôže mať* väčší vplyv na to čo a za akých podmienok štát uznáva za manželstvo než iné lobistické skupiny (lobby groups), niektoré viac niektoré menej mocné ako Cirkvi;

(c) môže sekulárnej spoločnosti *ponúkať doporučenia* (“učenie Cirkvi”) o dôležitosti zachovania tradičného pojmu manželstva, rodiny, výchovy atď, uvedomujúc si, že nielen etici

(mravouci), psychológovia a sociológovia, ale stále viac aj genetici a všeobecne biológovia majú k tomuto čo povedať.

Toto je zas iba teória. V mnohých štátoch, dokonca v bývalých komunistických, kňaz mohol sobášiť iba ak bol ten pár predtým zosobášený civilne. Uplná separácia štátu a Cirkvi by mala znamenať aj *obojstrannú, úplnú nezávislosť* týchto dvoch.

Možno toto rozlišovanie medzi sviatostným a civilným manželstvom aj vysvetľuje iba obmedzené protesty zo strany hierarchie (hlavne tých, svojimi názormi blízkych pápežovi) proti napríklad legalizovaniu SSM v Írsku¹¹, Najvyšším súdom USA a inde: Vyhodnotenie dôsledkov takýchto zmien (svetskej) definície manželstva je skôr prenechávané odborníkom, pozri vyššie môj bod (c). A protesty lobbyistom a aktivistom, kde cirkevní predstavitelia by sa skôr mali držať v pozadí, keďže aj mnohí, ktorých Cirkev neprítahuje, sa s obavami dívajú na takúto redefiníciu manželstva a rodiny, ak si domyslia dlhodobý dopad pre fungovanie spoločnosti.

Príkladom nerozlišovania medzi (a) a (b), sú prípady kresťanských (nie katolíckych) pekárov v USA, Severnom Írsku, ktorí odmietli upiecť svadobný koláč či tortu (niekedy dokonca s textom, ktorý agituje za SSM), lebo to je proti ich náboženskému presvedčeniu, a boli za to odsúdení "za diskrimináciu" až tak, že prišli o živnosť. Ide samozrejme o provokácie zo strany homoaktivistov už aj preto, že sa prípady opakujú a sú vybraní špeciálne pekári ktorí majú takéto zábrany.

Ide ale aj o hlúpu reakciu prenábožných pekárov, ktorí do práva predávať iba taký tovar, či ponúkať iba také služby aké chcú, miešajú svoje náboženské presvedčenie. Išlo by o diskrimináciu ak by pekár nechcel predat' žemlu zákazníkovi iba preto že je homo. Títo pekári však iba *odmietli vyrobiť a predat' určitý tovar* bez ohľadu na to kto je zákazník. Nie som právnik, ale obrana pekára mala ísť po tejto linke a nepliesť do toho náboženstvo. Vari nabudúce nielen pekári, ale aj tlačiarne napríklad politických strán budú nútené tlačiť a distribuovať brožúry agitujúce za konkurenčnú stranu?

Následuje príklad ako argumentovať proti SSM bez toho aby sa privolávali biblické argumenty

¹¹ "Ak spoločnosť prijme a bude presadzovať 'novú ortodoxiu rodovo-neutrálneho' manželstva, ... potom bude stále ťažšie hovoriť alebo verejne učiť o manželstve ako o niečom medzi mužom a ženou." (Arcibiskup Eamon Martin, primát celého Írska).

(neviem kto je tento online diskutér). Uvádžam ho v celej dĺžke, aj keď si, myslím, pletie (b) a (c):

Kampaň SSM bola brilantná – bezohľadne nečestná, ale aj tak brilantná. Dokonca aj normálne spravodajstvá hovoria o "manželskej rovnosti" (marriage equality) namiesto slovnej krádeže. Ešte aj jej oponenti hovoria o "legalizácii" SSM zatiaľčo – keďže SSM nikdy nebolo ilegálne iba nikdy neexistovalo – nemôže byť legalizované, ale môže byť *vytvorené* Najvyšším súdom (USA), ktorý zmenil ústavu tým, že redefinoval v nej slovo "manželstvo" tak, aby znamenalo niečo, čo si nik nemyslel že znamená v čase keď bola ústava spísaná alebo kedykoľvek za posledných 2000 rokov. Jeho zástanci to porovnávajú s minulým zákazom manželstiev medzi partnermi rôznej rasy (interracial) akoby nebol rozdiel medzi tým *kto môže uzatvárať* manželstvo jedného muža a jednej ženy a tým *čo je samou podstatou* manželstva.

(Alebo aj [tu](#)). Niekedy aj sarkazmus môže byť na mieste, ako to ďalej ukazuje ten istý diskutér:

Celá vec je tak smiešna, že čakám až niekto navrhne, že je ešte rozšírenejší prípad diskriminácie v Austrálii než neexistujúce SSM. Mám na mysli pohreby. Diskriminujú proti živým, lebo každý, aj živý, má právo na pohreb a úmrtný list. Iba náboženský bigoti bránia tejto reforme ľudských práv. Je na čase legalizovať "pohrebovú rovnosť" v Austrálii.

Bohužiaľ ale, o smiešnu vec tu neide.

P. Robert Barron (o ňom pozri viac v článku na konci) je príkladom, že aj katolík, dokonca kňaz, môže argumentovať, bez toho aby sa odvolával na bibliu a "učenie Cirkvi". Ide tu o apelovanie na *fair play*, ktoré má šancu získať porozumenie aj u sekulárneho humanistu, dobrej vôle:

Aby som sa vyjadril k nedávnomu vyhláseniu Najvyššieho súdu (USA) o SSM. Čoho sa obáva nezanedbateľný počet katolíkov a čo ich trochu vystrašuje je to ako bolo toto vyhlásenie skonštruované a formulované, totiž ako objav (nového) práva, základného ľudského práva a slobody pre SSM v rámci ústavy. Raz keď to takto formulujete, potom každý kto stojí v opozícii k takému názoru je bigotom, v zajatí iracionálnych predsudkov, neprístupný racionálnym argumentom. Takáto osoba neuznáva základné ľudské práva a preto môže byť vyobcovaná zo spoločnosti, cenzurovaná a v krajnom prípade odstránená z verejného života. Mnohí katolíci sa boja potenciálne agresívneho v tejto veci sekularistického štátu.

Áno sudca Kennedy vo svojej formulácii uisťoval, dovoľme vám praktizovať vašu vieru ako uznáte za vhodné, ale pre mňa je ťažko pochopiteľné ako – v logike toho ako vec bola sformulovaná – toto môže dlho pretrvať. Povedal by niekto, že vláda by sa nemala miešať do toho ak podnik zo zásady odmieta zamestnať černochovej? Samozrejme nie, vláda by mala zasiahnuť proti takýmto iracionálnym predsudkom. Nuž odmietavý postoj Cirkvi k SSM by mhol byť videný ako podobný iracionálny predsudok, proti ktorému treba zasiahnuť. Ja myslím, že toho sa bojí veľa katolíkov. ...

Pamätajme však, že my sme takéto zaobchádzanie (v histórii) už zažili a stále sme tu.

Františkova integrálna vízia (Laudatio Si) a ako ju “predať” Američanom

Nebudem tu analyzovať či komentovať túto dôležitú encykliku, ktorej [starostlivá syntéza](#) existuje aj v slovenčine ([anglická PDF verzia](#) celej encykliky má 72 strán A4 alebo 750 KB).

Myslím výstižná charakteristika encykliky je v názve štvrtej kapitoly: *integrálna ekológia*, teda ekológia tak ako ju hlásajú napríklad rôzne “zeleňé” hnutia či politické strany, doplnená, či lepšie povedané posvätená, kresťanskou, transcendentálnou, dimenziou človeka. Niekomu z mojej generácie toto hneď pripomenie integrálny humanizmus *Jacques Maritain*, na ktorom odrastala aj slovenská katolícka inteligencia povojnových rokov, aj keď na Slovensku to bolo známe pod menom *kresťanský humanizmus* vzhľadom na český preklad Maritainovej knihy¹². Maritain tiež povzniesol sekulárny humanizmus pridaním transcendentálnej dimenzie.

* **

Vsuniem tu osobné spomienky. V roku 1968 Mons. *Eric D'Arcy* — vtedy docent na *Melbourne University*, neskôr hobartský arcibiskup — bol veľmi prekvapený keď som uviedol Maritain ako posledného, najmodernejšieho, katolíckeho autora, ktorého som poznal, na ktorom som vyrástol.

Vlastne celkom tak to nebolo. Začiatkom roka 1968, teda ešte pred emigráciou, keď som ochádzal na jednomesačné štipendium CNRS do Paríža, požiadal ma *Imrich Staríček* (fyzik) aby som sa poohliadol či niečo nezistím o jednom novom, vraj populárnom katolíckom autorovi. Meno mi nič nehovorilo, tak mi ho napísal na kúsok papiera. V Paríži som išiel do katolíckeho kníhkupectva (ešte sa pamätám, že to bolo na Place Saint Sulpice) a s mojou zlou francúzštinou som predavačke ukázal papierik s tým menom, či niečo od neho majú. Ona sa na mňa pozrela ako by som bol spadol z mesiaca (najprv som myslel, že to bolo kvôli mojej francúzštine) a potom ma odkázala do miestnosti, celej venovanej iba tomuto autorovi. Na papieriku totiž bolo meno *Teilhard de Chardin*.

¹² “[Humanisme intégral Problèmes temporels et spirituels d'une nouvelle chrétienté](#)”, Aubier 1936 (český preklad: Jacques Maritain: “Křesťanský humanismus”, Universum, Praha 1947).

Toto som aj D'Arcymu vyrozprával ako vysvetlenie, ako sme tam boli izolovaní, prečo aj Maritainove myšlienky bolo to najnovšie, najmodernejšie, čo sme mohli poznať.

Druhé prekvapenie, ak nepoviem sklamanie, som potom zažil ja a to v roku 1990, keď mi bolo *de facto* vysvetlené, že na Slovensku ich nezaujímalo to čo sme sa my snažili po dvadsať rokov emigrácie dohoniť z bohatého myšlienkového sveta katolíckej a všeobecne kresťanskej literatúry. Napríklad keď som vtedy na popud *Štefana Senčíka* SJ napísal pre Slovensko [úvahu o viere](#), nemohla byť uverejnená pre, už teraz nie komunistickú ale katolícku, cenzúru. Im zrejme stačilo dedičstvo napríklad *Ladislava Hanusa* a *Antona Newirtha*, odchovancov Maritainovej (či Kolkovičovej) éry na Slovensku, pozri napríklad [VIERA A ŽIVOT, ROČ. XVI. \(2006\), Č. 4](#). Pravda, s týmito, ktorí na Slovensku za svoju vieru *naozaj trpeli* (aj keď nazerali na Západ ináč, čiernobielejšie, než my, čo sme v ňom boli strávil kus života) som o priazeň u mladšej generácie, aj vo vlastnej rodine, nemohol a ani nechcel, súťažiť.

Mimochodom, táto dilema nie je iba slovenský prípad. Práve extrémisti typu už spomínaného Michaela Vorisa¹³ lovia medzi katolíckmi, ktorí za svoju vieru trpia (napr. v Afrike či na Strednom východe), alebo trpeli za komunizmu a intelektuálna báza ich katolicizmu ostala na úrovni tridsiatych či štyridsiatych rokov minulého storočia.¹⁴

Čo sa slovenskej situácie týka, dnes už verím, že mladšia katolícka inteligencia sa pomaly učí orientovať v labyrinte myšlienkových prúdov, ktoré teraz už existujú aj pod explicitne katolíckou hlavičkou. Osobne sa domnievam, že táto rôznorodosť je aj dobrá vec, pokiaľ jej arbitrom je a zostane František. A potom jeho nástupca, verme že rovnako aj orientovaný aj erudovaný.

¹³ Pozri napríklad jeho [pokryteckú výzvu](#) aby sme sa modlili za Svätého Otca, lebo bol pod vplyvom zlých poradcov, keď napísal encykliku o životnom prostredí.

¹⁴ Jedným — vari jediným biskupom explicitne sa stožňujúcim s platformou Michaela Vorisa a iných, často amerických, extrémistov — je *Athanasius Schneider*, pomocný biskup astanský (Kazachstan); pozri napríklad jeho [nedávnu kritiku Instrumentum Laboris](#) pre októbrovú Synodu.

Týmto sa vraciam k téme článku.

Pápeža čaká osudová septembrová návšteva USA (a OSN), preto sa aj sústredím na americké reakcie. Nemá zmysel citovať kritické až odmietavé stanoviská k encyklike z konzervatívnych katolíckych zdrojov za to, že vyzýva k ekologickej zodpovednosti, proti konzumeristickým extravaganciám, proti pustošeniu prírody a ovzdušia (povedľa štandardných tém spojených s agendou "kultúry života"). *Trafená bus zagága* je slovenské príslovie, (ktorého ekvivalent v angličtine asi nestvuje). Napríklad [táto seriózna kritika](#) (vedľa mnohých menej serióznych, pozri napríklad [tu](#) a [tu](#)) aj ilustruje, prečo práve prívrženci *neocons* sú trafení a gágajú, že František premárnil možnosť napísať encykliku, ktorá by sa im páčila.

Namiesto takýchto citátov vyberiem podstatnú časť z prekvapivo objektívneho (pre *New York Times* ak píš na katolícke témy) [článku](#):

Vokálnu menšinu iritovalo, že pápež akceptuje globálne otepľovanie ako temer určite zapríčinené človekom. Vraj František prehliadol možnosť technológie nájsť odpoveď na klimatické zmeny. Zazlievajú mu, že ignoruje rolu voľného trhu pri odstraňovaní chudoby u miliónov. Kritizovali jeho odmietanie antikoncepcie ako odpovede na preludnenú planetu.

Pravdou je, že František toto všetko predvídal. Až sa utíši búrka, ktorá doprevádzala túto publikáciu, bližšie preskúmanie encykliky ukáže, že pápež zabudoval do jej stratégie vyvrátenie týchto námitok. Laudatio Si sa ukazuje ako jeden z najinteligentnejších dokumentov vydaných Vatikánom za posledné storočie. Prezrádza Františka ako prefikálneho politika prvého stupňa.

Poučil sa z toho, ako americkí konzervatívci označovali jeho predchádzajúci pápežský manifest *Evangelii Gaudium* za marxistický. Jeho eko-encyklika obsahuje celú radu obhajob proti kritikom, ktorí encykliku zamietajú ako prácu akéhosi ľavičieckeho rebelanta. ... Záleží mu na tom aby text pevne umiestnil do samého jadra učenia, ktoré hlásali predchádzajúci pápeži, vrátane miláčkov amerických konzervatívcov, Jána Pavla II. a Benedikta XVI.

František tiež urobil celkom neobvyklý krok odkazom na priekopnícku eko-teológiu pravoslávnej cirkvi ako aj citovaním nie menej ako 18 dokumentov katolíckych biskupských konferencií z celého sveta. Všetko toto dokazuje, že si je plne vedomý dôležitosti vytvárania aliancií v takejto závažnej otázke.

Podobne starostlivo sa postavil k prírodným vedám. Pápež by sa mal zaoberať náboženstvom a nechať prírodovedu prírodovedcom, povedal Rick Sartorum (katolík), konzervatívny republikánsky kandidát na prezidenta v jednej poznámke v ktorej "vyvracal" encykliku. To je ale presne to, čo František spravil tým, že akceptoval názor 97% vedecky aktívnych klimatológov, ktorí tvrdia, že ľudia svojou činnosťou podstatne prispievajú ku globálnemu otepľovaniu.

Je ale niečo oveľa podvratnejšieho v Laudatio Si než to, čo vraví o zmene podnebia. ... František sám povedal, že encyklika nie je vôbec dokumentom o životnom prostredí. Globálne otepľovanie je iba symptómom vážnejšieho onemocnenia.

Trvá na tom, že hlavným problémom je krátkozraká mentalita ... Lahostajnosť bohatého sveta k plieneniu životného prostredia v honbe za krátkodobým ekonomickým ziskom má korene v trhovej ekonomii, ktorá nás naučila myslieť si, že svet je zdrojom ktorý možno manipulovať podľa ľubovôle. Toto viedlo k prírodu vykorisťujúcim ekonomickým systémom, ktoré podporujú čo František nazýva "kultúrou zahadzovania" (throwaway culture) pre ktorú sú odpadom nie iba nechcené veci, ale aj nechcení ľudia, chodobní, starí, nenarodení. ... Nenásytný konzumerizmus zatienil náš zrak a urobil nás neschopnými rozlišovať čo potrebujeme a čo iba chceme.

Táto analýza predstavuje pápežovu odpoveď konzervatívnym kritikom. Kapitalizmus mohol odstrániť chudobu u miliónov, ale za ohromnú cenu. Toto vidno z katastrofálneho znečisťovania ovzdušia v Číne, ktorá nahradila USA ako najväčší producent skleníkových plynov (greenhouse gases). Horšie než toto, zle regulovaný kapitalizmus na globálnom Juhu stíha milióny najslabších a najchudobnejších.

Technologické riešenia často iba zmenia problém bez toho aby ho naozaj riešili, ... vedú iba k špekuláciám a obchodovaniu s emisiami a pokračujúcou nadspotrebou, vraví pápež.

Téma populácie je tiež zavádzajúca, vraví. Chudobní temer vôbec neprispievajú ku globálnemu otepľovaniu ... Desatpercentné zníženie emisií u bohatých národov by bolo oveľa efektívnejšie v boji s globálnym otepľovaním ako akýkoľvek antikoncepcný program [Pápež tu cituje nemeckého klimatológa Hansa Joachima Schellnhubera (ateistu), známeho aj z nemeckých televíznych programov.]

Trh nám takto podstrčil pletenie si technologického pokroku s naozajstným pokrokom. Zredukoval našu politiku na maximalizáciu individuálnej slobody a voľby. Zabudli sme pri tom na spoločné dobro, náš spoločný domov, našu zem.

František vraví, že kríza životného prostredia je vlastne krízou bezuzdného (laissez-faire) kapitalizmu. A že odpoveďou je základná zmena na všetkých úrovniach – politickej, ekonomickej, sociálnej, spoločenskej, rodinnej a osobnej. Toto nie je marxistické, lebo chýba materialistický pohľad na históriu. Je to ale revolučné a hlboko znepokojujúce pre tých, ktorí majú osobný záujem na udržaní súčasného stavu.

Prechádzajúci pápeži hovorili odvážne o zhoršovaní životného prostredia, ale to iba na okraj. Pre Františka je to centrálné. Je prvým pápežom z globálneho Juhu a od začiatku volal po "chudobnej Cirkvi pre chudobných". Nebojí sa karhať svetových politikov za "slabé" vodcovstvo. ... Chce aby "každá osoba obývajúca túto planetu" sa postavila pred Boha alebo svoje svedomie a čestne si priznala konzumeristický životný štýl, v ktorého zajatí sú tak mnohí z nás. ... Skeptici (ktorí neuznávajú ľudský vplyv na klimatické zmeny) môžu nakoniec zistiť, že vo Františkovi sa im dostalo najhrozivejšieho protivníka.

Azda len toto sa tu žiada pridať: To čo je pre *outsidera* “prefíkanosťou” či dokonca “podvratosťou” je pre tých, ktorí Františkovi rozumia (či chcú rozumieť) politickou *prezieravosťou* (vyjadrujúcou “pôsobenie Ducha Svätého”) jeho integrálnej ekológie smerujúcej k záchrane ľudstva na tejto planete.

Všeobecne — a táto encyklika to myslím aj potvrdzuje — pápež vidí viac inšpirácie pre budúcnosť Cirkvi u prostých kresťanov z “tretieho sveta” lebo tam je ťažisko a budúcnosť kresťanstva, aj keď ich chápanie Písma a učenia Cirkvi je literárne, naivné. Teda skôr ako u apatických katolíkov (a exkatolíkov) z “prvého sveta” (Západu), ktorí vegetujú medzi dvomi extrémami: *skostnatelými*, doslovnými interpretmi Písma a učenia Cirkvi a *príliš obybnými* prispôsobovateľmi Písma a Učenia duchu doby.

Ak však ide o originálne myšlienky ako aplikovať nové poznatky psychológie, sociológie a prírodovedy v pastoračnej praxi (či pri hľadaní možností ako reinterpretovať klasické mravné príkazy a zákazy bez toho aby sa zradil ich nadčasový zmysel) František sa viac spolieha na mysliteľov z “prvého sveta” (kardinal *Walter Kasper?*), aj keď to irituje či dokonca vyvoláva nevôľu u vyznavačov dvoch vyššiespomínaných extrémov. Tí konzervatívni, potom lovia sympatie u prostoduchých katolíkov či už v Afrike (ktorí sú na viac vystavovaní aj “lovcom duší” z radov evanjelíkállov), alebo v zemiach bývalej sovietskej sféry.

Jánovi Pavlovi II sa právom prisudzuje lví podiel na zásluhách za pád komunizmu v roku 1989. Rusko ako také nebolo porazené, iba sovietska ideológia a jej mocenské ambície. Kiež by sa Františkovi podarilo niečo podobné s ideológiou *neocons*, teóriou o nepostrádateľnom národe, ktorého vojenské riešenia konfliktov vedú iba k destabilizácii stále viac krajín. Nakoniec vykorisťovanie životného prostredia a vojnové avantúry hraničiace so zahrávaním si s nukleárnou vojnou sú vlastne dve spojené nádoby.

Tak ma ešte napadlo, že ak sa Františkovi vytýka, že [v encyklike neodsudzuje antikoncepciu](#) (hoci pripomína, že nie je riešením) to je akoby priborníckemu traktátu napríklad z modernej fyziky sa vytýkalo, že sa dostatočne nevenuje princípom parného stroja, že sú tam iba implicitne.

Oficiálnym dôvodom [pápežovej septembrovej návštevy v USA](#) je *World Meeting of Families* (Svetové stretnutie rodín) vo Philadelphii organizované, aj na Slovensku známym, arcibiskupom *Charles J. Chaputom*. Prehovorí však aj na spoloč-

nom zasedaní amerického Kongresu a na generálnom zhromaždení OSN.

Uvidíme, či sa Františkovi podarí zopakovať “trik” — a to na troch rôznych fórach — z rímskej Synody 2014, keď napriek rôznorodosti názorov u posluchačstva zožal nakoniec svojím záverečným prejavom búrlivý potlesk od všetkých. Jeho popularita u amerických katolíkov totiž [trochu klesla](#) po uverejnení *Laudatio Si*, hoci aj tak je stále vysoká. Podobne u celkového obyvateľstva. Vari preto, lebo sa dotýka ich životného a politického štýlu, aj čo sa týka nadmerného konzumu aj čo sa týka ľahostajnosti k nedostatku sociálnych istôt?

Samozrejme, nie všetko, čo prichádza od amerických katolíkov je iba buď rigidný konzervatizmus alebo módnym smerom nadbiehajúci (napríklad homosexuálny) aktivizmus.

Významným príkladom pre toto je *Robert Barron*, kňaz chicagskej diecézy (nedávno pápežom vybraný, ešte nevysvätený, za pomocného biskupa v Los Angeles). Zo slovenských zdrojov som o ňom našiel [toto](#):

Renomovaný a medzinárodne obľúbený autor kníh, vyhľadávaný rečník a teológ. Je zakladateľom služby [Ohnivého slova](#) zameranej na evanjelizáciu prostredníctvom nových médií. Jeho vyučovania zverejnené na youtube oslovujú milióny ľudí vo svete.

Z jeho kníh najznámejšia je “*Catholicism: A Journey to the Heart of the Faith*” (Katolicizmus: cesta do srdca viery, Image, 2011) označovaná za “najlepší jednodielny úvod do katolicizmu”. Osobne by som však každému, kto rozumie po anglicky doporučoval jeho asi 8-10 minútové kázne, či skôr úvahy, na youtube na najrôznejšie témy, (napríklad [o nových ateistoch](#)).

Teologicky je tomista, vie však Akvinského zrozumiteľne prekladať do reči 21. storočia. Študoval v Paríži, jeho katolicizmus je podľa mňa na Američana neobvykle “európsky”, cituje mnohých francúzskych a nemeckých autorov.

Jeho mentorom, ktorého často spomína, je nebohý chicagský arcibiskup kardinal *Francis George*, miláčik konzervatívnych (na rozdiel od jeho predchodcu *Josepha Bernardina* ako aj nástupcu, *Blase J. Cupicha*). Napriek tomu, či práve preto, mu tu často spomínaný demagog Michael Voris [nemôže prísť na meno](#), lebo v ňom zrejme vidí konkurenciu: pravovernosť ale bez fanatizmu.

Dúfajme, že Barron aj ako biskup nestratí svoje kvality. Slováci s tým majú jednu zlú skúsenosť...